

Regelgeving en beleid voor beoordelen van verontreiniging bij grondwateronttrekkingen van Rijk, Provincie Gelderland, Gelderse waterschappen en gemeenten in Gelderland

Datum: 5 maart 2025

Deze notitie is opgesteld ter voorbereiding op de GOO-werksessie 'Beoordelen verspreiding verontreiniging bij grondwateronttrekkingen' op 11 maart 2025.

De notitie betreft een bundeling van gekopieerde tekstdelen van beleid en regelgeving die relevant zijn voor beoordeling van verspreiding van verontreiniging bij meldingen of aanvragen voor grondwateronttrekkingen.

Inhoud

1	Rijksregels.....	2
1.1	Uitleg IPLO m.b.t. regels voor grondwateronttrekkingen	2
1.2	Bruidsschat Waterschapsverordening.....	2
1.3	Besluit kwaliteit leefomgeving	4
1.4	Overgangsrecht Wet bodembescherming (Wbb)	4
2	Provinciaal beleid en regels	7
2.1	Regionaal waterprogramma.....	7
2.2	Omgevingsverordening Gelderland	8
3	Regels van de Gelderse waterschappen	9
3.1	Beleidsregels Waterschapsverordening Waterschap Vallei en Veluwe	9
4	Regels van de Gelderse gemeenten	10

1 Rijksregels

1.1 Uitleg IPLO m.b.t. regels voor grondwateronttrekkingen

De onderstaande tekst is gekopieerd van de volgende pagina's van de IPLO-website:

- [Rijksregels voor grondwater onttrekken en water infiltreren | IPLO.nl](#)
- [Decentrale regels voor grondwater onttrekken en water infiltreren | IPLO.nl](#)

Decentrale regels voor andere grondwateronttrekkingen en infiltraties

De provincie en het waterschap stellen decentrale regels voor onttrekkingen en infiltraties waarvoor zij bevoegd gezag zijn. Voor onttrekkingen en infiltraties die niet onder rijksregels vallen, gelden daarom vaak [decentrale regels](#).

Niet decentraal wanneer het Rijk beheerder is

Voor het onttrekken van grondwater met een voorziening in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk, kunnen decentrale overheden geen regels stellen. Voor deze activiteit geldt de [specifieke zorgplicht](#). Er is geen mogelijkheid voor maatwerkregels. Dit staat in de hoofdstukken 6 en 7 van het Bal.

Op de IPLO-pagina [Taken en bevoegdheden grondwater | IPLO.nl](#) is het volgende aangegeven:

“Waterschap als bevoegd gezag

Het waterschap is bevoegd gezag voor vrijwel alle onttrekkingen van grondwater. Bij de beoordeling van wateractiviteiten (met name onttrekkingen van grondwater) moet het waterschap rekening houden met de gevolgen voor de grondwaterkwaliteit (en dus ook aanwezige grondwaterverontreinigingen). **Waterschappen moeten daarvoor zelf een beoordelingskader ontwikkelen.** Via de [bruidsschat](#) voor wateronttrekkingsactiviteiten zijn al beoordelingsregels aan de waterschapsverordening toegevoegd. *(zie § 1.2 van deze notitie)*

Rekening houden met grondwaterverontreinigingen

Het beheer van de grondwaterkwaliteit, en daarmee ook de in het grondwater aanwezige verontreinigingen, is nadrukkelijker dan onder het oude stelsel onderdeel van het beheer van watersystemen. Dit vereist van het waterschap (als regionaal watersysteembeheerder) een duidelijkere rol in het beheer hiervan, naast de specifieke taak die de provincie hier heeft.”

1.2 Bruidsschat Waterschapsverordening

Artikel 1.2 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateractiviteiten

1. Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van deze verordening wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met het belang van:
 - a. het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
 - b. het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en

- c. de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.
2. Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er in ieder geval niet toe leiden dat, rekening houdend met de waterbeheerprogramma's, regionale waterprogramma's, stroomgebiedsbeheerplannen, overstromingsrisicobeheerplannen en het nationale waterprogramma, die betrekking hebben of dat betrekking heeft op het betreffende KRW-oppervlaktewaterlichaam of grondwaterlichaam:
 - a. niet wordt voldaan aan de omgevingswaarden, bedoeld in de artikelen 2.10, eerste lid, 2.11, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.14, eerste lid, en 2.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, in voorkomend geval in samenhang met de termijn, bedoeld in artikel 2.18, eerste lid, van dat besluit;
 - b. de doelstelling van een goed ecologisch potentieel, bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, van dat besluit niet wordt bereikt, in voorkomend geval in samenhang met de termijn, bedoeld in artikel 2.18, tweede lid, van dat besluit; en
 - c. een minder strenge doelstelling als bedoeld in artikel 2.17, tweede lid, aanhef en onder d, van dat besluit niet wordt bereikt.
 3. Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er ook niet toe leiden dat de doelstelling van het voorkomen van achteruitgang van de chemische en ecologische toestand van KRW-oppervlaktewaterlichamen en van de chemische toestand en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, bedoeld in artikel 4.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, niet wordt bereikt.
 4. In afwijking van het derde lid kan een omgevingsvergunning ook worden verleend als:
 - a. de aanvraag betrekking heeft op:
 - 1°. nieuwe veranderingen van de fysische kenmerken van een KRW-oppervlaktewaterlichaam;
 - 2°. wijzigingen in de stand van grondwaterlichamen; of
 - 3°. het niet voorkomen van achteruitgang van een zeer goede toestand van een KRW-oppervlaktewaterlichaam naar een goede toestand het gevolg is van nieuwe duurzame activiteiten van menselijke ontwikkeling;
 - b. aan de voorwaarden van artikel 4, zevende, achtste en negende lid, van de kaderrichtlijn water is voldaan; en
 - c. de motivering voor het waterlichaam wordt opgenomen in het nationale waterprogramma, als het gaat om rijkswateren, of in het regionale waterprogramma, als het gaat om regionale wateren.

Artikel 3.3 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateronttrekingsactiviteit

1. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, is artikel 8.89, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing. *(zie § 1.3 van deze notitie)*

2. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, is artikel 8.89, tweede en derde lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

1.3 Besluit kwaliteit leefomgeving

Artikel 8.89 Bkl (beoordelingsregels wateronttrekkingsactiviteit)

1. Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een wateronttrekkingsactiviteit, wordt de omgevingsvergunning alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met de dragende functie van het watersysteem.
2. Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met de onttrekking van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening, waarbij het in de bodem te brengen water afkomstig is uit een oppervlaktewaterlichaam, wordt de omgevingsvergunning alleen verleend als in het in de bodem te brengen water stoffen voorkomen:
 - a. in lagere concentraties dan in bijlage XIX, onder A, voor die stoffen is aangegeven; of
 - b. als bedoeld in bijlage XIX, onder B, als die stoffen niet zijn aangegeven in die bijlage, onder A, en die stoffen in zulke geringe hoeveelheden en concentraties aanwezig zijn dat gevaar voor verslechtering van de kwaliteit van het grondwater is uitgesloten.
3. In afwijking van het tweede lid, onder a, kan de omgevingsvergunning worden verleend en kan voor een of meer stoffen een hogere concentratie als bedoeld in dat onderdeel worden toegestaan voor een in de omgevingsvergunning aan te geven periode, als:
 - a. de bodemgesteldheid of de bodemsoort zodanig is dat geen gevaar bestaat voor verontreiniging van het grondwater, als water in de bodem wordt gebracht waarin die stoffen voorkomen in hogere concentraties; of
 - b. aan de omgevingsvergunning voorschriften worden verbonden die het gevaar voor verontreiniging van het grondwater, dat ontstaat door het in de bodem brengen van water waarin die stoffen voorkomen in die hogere concentraties, opheffen.

1.4 Overgangsrecht Wet bodembescherming (Wbb)

Het overgangsrecht Wbb geldt voor diverse situaties, waarvan de belangrijkste zijn:

- Het bevoegd gezag Wbb heeft vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet een beschikking genomen dat spoedige sanering noodzakelijk is (sanering in voorbereiding of in uitvoering).
- De saneerder heeft vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet een saneringsplan ingediend (sanering in voorbereiding of in uitvoering).

- De saneerder heeft vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet een deelsaneringsplan ingediend en er is nog geen besluit ‘ernst en spoed’ / ‘ernst niet spoed’ genomen.
 - o het oude recht van toepassing uitsluitend voor het gedeelte waarop het saneringsplan betrekking heeft.
- Er geldt een nazorgplan voor de locatie.

Let op: ook het gebied van het plan voor Gebiedsgericht grondwaterbeheer Apeldoorn valt onder het overgangsrecht van de Wbb. Dit geldt totdat Gemeente Apeldoorn voor de verontreinigingen in dit gebied een programma onder de OW vaststelt.

Zie voor meer informatie [Overgangsrecht saneringen Aanvullingswet bodem | IPLO.nl](https://www.iplo.nl/overgangsrecht-saneringen-aanvullingswet-bodem).

Bevoegde gezagen voor het overgangsrecht Wbb zijn Gemeente Arnhem, Gemeente Nijmegen en Provincie Gelderland (voor alle andere gemeenten dan Arnhem en Nijmegen).

De VTH-taken voor het overgangsrecht van de Wbb zijn als volgt georganiseerd:

- Gemeente Arnhem: gemeente voert zelf de V-taken uit (T&HH door ODRA).
- Gemeente Nijmegen: gemeente voert zelf de V-taken uit (T&HH door ODRN).
- Provincie Gelderland: VTH-taken worden uitgevoerd door ODRA.

Artikel 28 Wbb (alleen van toepassing op locaties onder overgangsrecht)

1. Degene die voornemens is de bodem te saneren dan wel handelingen te verrichten ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt verminderd **of verplaatst**, doet van dat voornemen melding bij gedeputeerde staten van de betrokken provincie.
2. Bij de melding, bedoeld in het eerste lid, worden de volgende gegevens verstrekt:
 - a. de resultaten van onderzoek met betrekking tot de kwaliteit van de bodem;
 - b. de resultaten van nader onderzoek, indien dat is uitgevoerd;
 - c. het tijdstip waarop met de handelingen, bedoeld in het eerste lid, zal worden aangevangen;
 - d. indien verontreinigd grondwater zal worden onttrokken, de bestemming van dat grondwater;
 - e. indien verontreinigde bodem zal worden afgegraven, de bestemming van de grond en of de verontreinigde grond zal worden gereinigd of geïmmobiliseerd;
 - f. indien de verontreinigde bodem geheel of gedeeltelijk niet zal worden gereinigd, wordt tevens een beoordeling van de reinigbaarheid of de immobiliseerbaarheid van de verontreinigde grond overgelegd.
3. In afwijking van het tweede lid, worden bij een melding als bedoeld in het eerste lid, waarbij een verontreiniging wordt verminderd of verplaatst uitsluitend door het onttrekken van grondwater als bedoeld in [artikel 1.1, eerste lid, van de Waterwet](#), waarvoor:

- a. een vergunning is vereist op grond van [artikel 6.4 van de Waterwet](#), en de onttrekking geschiedt ten behoeve van een bodemenergiesysteem,
 - b. een vergunning is vereist krachtens verordening van een waterschap, of
 - c. krachtens de [Waterwet](#) een melding moet worden gedaan aan het bevoegd gezag, bedoeld in die wet, de in het vierde lid bedoelde gegevens verstrekt.
4. Bij een melding, bedoeld in het derde lid, worden de volgende gegevens verstrekt:
- a. het tijdstip waarop de onttrekking van verontreinigd grondwater volgens voornemen zal aanvangen en de voorgenomen duur van deze onttrekking;
 - b. de bestemming van het grondwater;
 - c. gegevens waaruit blijkt dat de onttrekking van het grondwater en indien van toepassing het terug brengen van dat grondwater het belang van de bescherming van de bodem niet schaadt, en
 - d. een afschrift van de aanvraag van die vergunning dan wel van die melding aan het bevoegd gezag, bedoeld in die [wet](#).
5. Een melding als bedoeld in het eerste lid kan achterwege blijven, indien de betrokkene redelijkerwijs kan aannemen dat de sanering of de handeling waarop zijn voornemen betrekking heeft geen geval van ernstige verontreiniging betreft en tevens vaststaat:
- 1° dat de betreffende hoeveelheid verontreinigde grond of verontreinigd grondwater 50 kubieke meter onderscheidenlijk 1000 kubieke meter niet te boven gaat, of
- 2° dat uit de aard van de in het eerste lid bedoelde handelingen volgt dat de grond slechts tijdelijk wordt verplaatst en na verplaatsing wordt teruggebracht.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald in welke andere gevallen dan die, genoemd in het vijfde lid, een melding als bedoeld in het eerste lid achterwege kan blijven, mits het niet gevallen van ernstige verontreiniging betreft.
7. Gedeputeerde staten stellen, indien het niet hun voornemen betreft, burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente op de hoogte van een ingevolge het eerste lid gedane melding. Tegelijkertijd doen zij daarvan kennisgeving op de in [artikel 12 van de Bekendmakingswet](#) bepaalde wijze.
8. Dit artikel is niet van toepassing in gevallen als bedoeld in de [artikelen 27, 30, eerste lid, en 43](#).

2 Provinciaal beleid en regels

2.1 Regionaal waterprogramma

Als de Omgevingswet geldt (waarbij de Wet bodembescherming niet meer geldt, met uitzondering van gevallen die onder het overgangsrecht van de Wet bodembescherming vallen) zorgen we ervoor dat de aanpak van grondwaterverontreiniging past binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn (GWR). Daarbij is er ruimte voor eigen keuzes. We hebben het historische bodembestand gescreend op mogelijk spoedeisende verontreinigingen en deze zo nodig aangemerkt als spoedeisend. Deze handelen we af onder het overgangsrecht van de Wet bodembescherming. Ook keken we grof of verontreinigingen een bedreiging kunnen vormen voor bepaalde kwetsbare objecten: Natura 2000-gebieden, zwemwater en grondwateronttrekkingen voor menselijke consumptie. Met onze aanpak onder de Omgevingswet, gericht op de KRW en GWR, sluiten we aan bij onze eerdere aanpak én onze ervaringen met bodemonderzoek en bodemsaneringen in Gelderland onder de Wet bodembescherming.

Doel van onze aanpak van grondwaterverontreiniging is negatieve gezondheidseffecten voorkomen. Daarnaast beschermen we belangrijke beschermde gebieden op grond van de KRW die worden gezien als kwetsbaar object:

- Openbare drinkwatervoorziening
- Bestaande onttrekkingen voor menselijke consumptie
- Zwemwateren (onderdeel van de ‘beschermde gebieden’ in de KRW)
- Grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden (onderdeel van de ‘beschermde gebieden’ in de KRW)
- Aangewezen KRW-oppervlaktewaterlichamen (die worden gevoed vanuit grondwater).

Daarbij maken we onderscheid tussen de bronaanpak (vervuiling in de grond weghalen) door een initiatiefnemer bij ruimtelijke ontwikkeling, en de mogelijke pluimaanpak (vervuiling in het grondwater aanpakken) door de provincie en/of een belanghebbende.

In de [Omgevingsverordening](#) nemen we regels op voor de verplichte aanpak van een bronzone als bij activiteiten in de bodem blijkt dat een grondwaterverontreiniging een risico vormt. De aanpak van de bronzone wordt meegenomen bij de geplande activiteit in de bodem waarvoor de gemeente bevoegd gezag is.¹

Daarnaast willen we dat verspreiding van verontreinigingen door onttrekkingen niet leidt tot risico's voor de kwetsbare objecten of tot onevenredige verspreiding in de bodem. De waterschappen hebben net als de provincie vanuit de Omgevingswet de taak bij een aanvraag voor een onttrekking ook kwalitatieve aspecten te beoordelen, zoals verplaatsing van verontreiniging. Om te zorgen voor voldoende oppervlaktewater en grondwater van goede kwaliteit voor een duurzaam, evenwichtig en eerlijk gebruik van water en een duidelijke vermindering van de verontreiniging van het grondwater, leggen we de kwetsbare objecten vast

¹ In het RWP is ten onrechte vermeld dat de gemeente ook vergunningverlener, toezichthouder en handhaver voor de bronaanpak is. In de geactualiseerde Omgevingsverordening is aangegeven dat dit de provincie is.

als [maatschappelijke functie](#). We werken aan de ambities voor klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, de energietransitie, het economisch vestigingsklimaat en het woon- en leefklimaat uit de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en daarnaast aan opgaven voor regionaal waterbeheer (met name te vies) en voor grondwaterbeheer. Ook dragen we bij aan oplossingen in de vorm van ruimte voor natuurlijke processen en in gebieden.

Toelichting Martien Bult:

Bovenstaande betekent dat regels in de waterschapsverordening moeten worden opgenomen om aan de KRW verplichting en de beoordeling van een onttrekking te voldoen. Het opgestelde 'Toetsingskader verspreiding grondwaterverontreinigingen door grondwateronttrekkingen' (dd. 12 oktober 2022) geeft invulling aan hetgeen is opgenomen in ons Regionaal Waterprogramma.

2.2 Omgevingsverordening Gelderland

Vanaf 1 maart 2025 kent de gewijzigde Omgevingsverordening Gelderland instructieregels m.b.t. de (bruidsschat)regels inzake wateronttrekkingen in de waterschapsverordeningen.

Deze instructieregels zien 'slechts' op de informatie- en meetverplichtingen, en niet op de beoordelingsregels.

Artikel 6.16a (verkrijgen gegevens wateronttrekkingsactiviteiten)

1. De waterschapsverordening bevat geen uitzondering van de informatieverplichting, bedoeld in artikel 3.1 als genoemd in afdeling 7.2 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, voor het onttrekken van grondwater en infiltreren van water.
2. De waterschapsverordening bevat geen uitzondering van de meetverplichting, bedoeld in artikel 3.5 als genoemd in afdeling 7.2 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, voor het onttrekken van grondwater en infiltreren van water met:
 - a. een bruto pompcapaciteit van meer dan 10 kubieke meter per uur; of
 - b. een hoeveelheid van meer dan 12.000 kubieke meter per jaar.

3 Regels van de Gelderse waterschappen

In de waterschapsverordeningen van de waterschappen in Gelderland zijn tot op heden geen beoordelingsregels opgenomen voor grondwaterverontreiniging bij grondwateronttrekkingen.

Waterschap Vallei en Veluwe heeft in de beleidsregels bij de Waterschapsverordening beoordelingsregels opgenomen voor grondwaterverontreiniging bij grondwateronttrekkingen. Deze zijn in § 3.1 weergegeven.

Waterschap Rivierenland en Waterschap Rijn en IJssel hebben hiervoor geen beleidsregels vastgesteld.

3.1 Beleidsregels Waterschapsverordening Waterschap Vallei en Veluwe

Hoofdstuk 5. Grondwater

Paragraaf 5.1 Algemeen

Beleidsregel 5.1.1 Algemene beleidsregel grondwater

.....

Effecten op bodemverontreinigingen

Het is niet toegestaan om bij onttrekking en infiltratie grondwaterverontreiniging onacceptabel te verspreiden.

- Toelichting:
- Er is sprake van grondwaterverontreiniging die mogelijk onacceptabel kan verspreiden als voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 100 m3 poriënverzadigd bodemvolume hoger is dan de normen gesteld in het regionaal waterprogramma van de provincie waarin de onttrekking en verontreiniging(en) zich bevinden.
- Door het onttrekken van grondwater of infiltreren van water kan de grondwaterstroming veranderen waardoor mobiele verontreinigingen kunnen verplaatsen. Met oog op de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem is dit niet altijd wenselijk. De aanvrager zal daarom voorafgaand aan de bemaling moeten uitzoeken of verontreinigd grondwater onacceptabel verplaatst wordt. Een verplaatsing is onacceptabel als de verspreiding leidt tot:
 - risico's voor een naburige functie,
 - er humane risico's optreden,
 - er een bestaande sanering, maatregelen of eindsituatie uit een beschikking of andere beheersmaatregelen van een verontreiniging onacceptabel verstoord worden of,

- een kwetsbaar object zoals gedefinieerd in het provinciaal waterprogramma wordt bedreigd.
- Kwetsbare gebieden zijn onder andere N2000-gebieden, grondwaterafhankelijke natuur binnen het Nationaal Natuurnetwerk, zwemwateren, KRW-oppervlaktewaterlichamen, grondwaterbeschermingsgebieden voor drinkwaterwinning (zoals intrekgebieden, waterwingebieden en boringsvrije zones) en intrekgebieden van onttrekkingen voor menselijke consumptie. Ook kunnen er (humane) risico's ontstaan op naastgelegen percelen door bijvoorbeeld uitdamping, maar ook omdat zich daar andere onttrekkingen bevinden, bijvoorbeeld voor volkstuinen of WKO-systemen. Ook kan een lopende sanering, eindsituatie of andere beheersmaatregelen (bijv. gebiedsaanpak) onacceptabel verstoord worden.
- Indien er maatregelen worden getroffen om de verspreiding te mitigeren, moeten de effecten van eventuele voorgestelde maatregelen zelf ook getoetst worden aan wet- en regelgeving.
- Bij de toetsing van de aanvraag wordt gebruik gemaakt van het **“Toetsingskader verspreiding grondwaterverontreinigingen door grondwateronttrekkingen voor de provincie Utrecht en provincie Gelderland”**.

4 Regels van de Gelderse gemeenten

Gemeenten kunnen in het omgevingsplan regels stellen ten aanzien van grondwaterverontreiniging. Voor zover bekend heeft tot op heden nog geen enkele gemeente in Gelderland gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.